

MAGYAR GAZDASÁGTÖRTÉNETI ÉVKÖNYV • 2022

TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉG – INTÉZMÉNYI VÁLTOZÁS

MAGYAR GAZDASÁGTÖRTÉNETI ÉVKÖNYV • 2022

TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉG – INTÉZMÉNYI VÁLTOZÁS

Főszerkesztő

DEMETER Gábor – KÖVÉR György – POGÁNY Ágnes –
WEISZ Boglárka

Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Hajnal István Alapítvány
Budapest, 2023

Az Évkönyv megjelenését támogatta a Magyar Tudományos Akadémia és az MTA BTK Lendület Tíz Generáció Kutatócsoport

Az MTA Történettudományi Bizottság Gazdaságtörténeti Albizottságának megbízásából szerkesztették

DEMETER Gábor, DRASKÓCZY István, GAUCSÍK István, KAPOSÍ Zoltán,
KÖVÉR György, POGÁNY Ágnes, SIMON Zsolt, SOMORJAI Szabolcs,
SZÁNTAY Antal, TÓZSA-RIGÓ Attila, WEISZ Boglárka

© Szerzők, 2023

© BTK, Hajnal István Alapítvány, 2023

ISSN 2498-8634

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás,
a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket
illetően is

Kiadja a Bölcsészettudományi Kutatóközpont,
Eötvös Loránd Kutatási Hálózat
Felelős kiadó: Balogh Balázs
Nyomdai előkészítés: BTK Történettudományi Intézet
Tudományos információs osztály
Vezető: Kovács Éva
Szöveggondozó: Nagy Zsejke
Borítóterv: Icsu Molnár István
Tördelés: Horváth Imre
Nyomdai munka: Prime Rate Kft., Budapest
Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

Tartalom

TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉG

DEMETER GÁBOR Regionális egyenlőtlenségek és a történettudomány (Bevezetés)	9
F. ROMHÁNYI BEATRIX – SZILÁGYI ZSOLT – DEMETER GÁBOR A Magyar Királyság regionális különbségei a pápai tizedjegyzék keletkezése idején	17
Sz. SIMON ÉVA A koppányi szandzsák 16. századi területének kistérségi vizsgálata az adóterhek és a népesedés relációjában	53
MIKLE GYÖRGY – DEMETER GÁBOR Területi egyenlőtlenségek a történeti Magyarország területén a török kor után (1715–1720)	85
SZULOVSZKY JÁNOS – TUZA CSILLA Az iparosok megoszlásának területi egyenlőtlenségei Magyarországon 1730 táján	127
DEMETER GÁBOR Területi egyenlőtlenségek a történeti Magyarország területén a reformkor előtt (1773–1796)	143
SZILÁGYI ZSOLT A Kárpát-medencei fejlettség domborzati adatvizualizációja	189
BAGDI RÓBERT Statisztikai módszerekkel mért fejlettség és szociográfiai valóság az 1930-as évek vidéki Magyarországon	199
PAPP ISTVÁN – PÉNZES JÁNOS – F. ROMHÁNYI BEATRIX – DEMETER GÁBOR A fejlettség regionális mintázatának változása 1330–2010 között a Kárpát-medencében	229

INTÉZMÉNYI VÁLTOZÁS

KÖVÉR GYÖRGY – SOMORJAI SZABOLCS
Intézményi változás (Bevezetés) 265

HALMOS KÁROLY – TAMÁS MÁTÉ
A hadsereg, a kereskedő és a szerződés 273

TAMÁS GÁBOR
A biztosítási kartell 317

POGÁNY ÁGNES
Kartellharcok, kartellviták 343

MEGEMLÉKEZÉS

GAUCSÍK ISTVÁN
In memoriam Paulinyi Ákos (1929–2021) 379

Szerzők 393

Contents 395

Magyar Gazdaságtörténeti Évkönyv 2023. Felhívás 397